

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

30
EURASIAN NATIONAL
UNIVERSITY

БГПУ
им. М. Акмуллы

РУДН

«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДАҒЫ ЗАМАНАУИ
ТӘСІЛДЕМЕ: ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ФОРУМ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ФОРУМ

«СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ПОДГОТОВКЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ
КАДРОВ: НАУКА И ПРАКТИКА»

INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL FORUM
«MODERN APPROACHES TO TEACHER TRAINING: SCIENCE AND
PRACTICE»

МАТЕРИАЛДАРЫ

Астана

26 ақпан 2026 жыл

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ**

**«ПЕДАГОГИКАЛЫҚ КАДРЛАРДЫ ДАЯРЛАУДАҒЫ ЗАМАНАУИ ТӘСІЛДЕМЕ:
ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ПРАКТИКА»
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ ФОРУМ
МАТЕРИАЛДАР ЖИНАҒЫ
26 ақпан, 2026 жыл**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ МЕЖДУНАРОДНОГО
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОГО ФОРУМА
«СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ В ПОДГОТОВКЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ КАДРОВ:
НАУКА И ПРАКТИКА»
26 февраля, 2026 года**

**PROCEEDINGS OF THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL FORUM
INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL FORUM
«MODERN APPROACHES TO TEACHER TRAINING: SCIENCE AND PRACTICE»
february 26, 2026**

Астана, 26 ақпан 2026 ж.

УДК 37.0
ББК 74.00
П23

Жалпы редакциясын басқарған: Сомжүрек Б.Ж.

Редакция алқасы: Асылбекова М.П., Атемова К.Т., Байсарина С.С., Сламбекова Т.С.,
Махадиева А.К.

П23 Педагогикалық кадрларды даярлаудағы заманауи тәсілдеме: ғылым және практика: халықаралық ғылыми-тәжірибелік форум материалдары. 26 ақпан 2026 ж./ – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ баспасы, 2026. – 1668 бет.

ISBN 978-601-385-193-8

Халықаралық ғылыми-практикалық форум материалдарының жинағында педагог кадрларды даярлаудың заманауи ғылыми-әдіснамалық негіздерін талдау, педагогикалық білім беру саласындағы инновациялық тәсілдер мен тиімді практикаларды айқындау, халықаралық ғылыми тәжірибе алмасуды дамытуға арналған өзекті ғылыми-тәжірибелік зерттеулердің нәтижелері енгізілген. Материалдарда педагогикалық білім мен ғылымның жаһандық трендтері, педагогикалық білім берудегі жасанды интеллект және цифрлық технологиялар, педагог кадрларды инклюзивті білім беруге дайындаудың халықаралық тәжірибесі және инновациялық әдістері туралы мәселелері қарастырылған. Жинақ білім саласындағы мамандарға, ғалымдарға, оқытушылар мен білім алушыларға арналған.

В сборник материалов международного научно-практического форума включены результаты актуальных научно-практических исследований, направленных на анализ современных научно-методологических основ подготовки педагогических кадров, выявление инновационных подходов и эффективных практик в сфере педагогического образования, а также развитие международного научного обмена опытом. В материалах рассматриваются вопросы глобальных тенденций в педагогическом образовании и науке, использования искусственного интеллекта и цифровых технологий в педагогическом образовании, международного опыта и инновационных методов подготовки педагогических кадров к инклюзивному образованию. Сборник предназначен для специалистов в области образования, ученых, преподавателей и обучающихся.

The proceedings of the International Scientific and Practical Forum include the results of relevant scientific and practical research aimed at analyzing the modern scientific and methodological foundations of teacher training, identifying innovative approaches and effective practices in the field of teacher education, as well as promoting international scientific exchange of experience. The materials address issues related to global trends in pedagogical education and science, the use of artificial intelligence and digital technologies in teacher education, as well as international experience and innovative methods of preparing teaching staff for inclusive education. The collection is intended for education professionals, researchers, teachers, and students.

УДК 37.0
ББК 74.00

ISBN 978-601-385-193-8

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2026

Бұл жинаққа енгізілген материалдарға авторлар жауапты.
Authors are responsible for the content of their materials.

269	Нагайцев Т.О. Психолого-педагогические стратегии подготовки педагогических кадров к предупреждению суицидального поведения несовершеннолетних: междисциплинарная модель школьной превенции	1128
270	Оразбаева Д.С. Ағылшын тілі сабағында инклюзивті білім берудің ерекшеліктері	1133
271	Сыдыкова Г.Д., Токсанбаева Г.Б. Танымдық ойындардың аутизм спектрі бұзылысы бар балалардың сөйлеу тілін дамытудағы рөлі	1136
272	Тайғарина А.Э. Психикалық дамуында тежелуі бар бастауыш сынып оқушыларын білім беру ортасына бейімдеудегі әлеуметтік педагогтың рөлі	1139
273	Турсунбаева А.У. Инклюзивті білім беру жағдайында педагог кадрларды кәсіби даярлаудың инновациялық тәсілдері: халықаралық көзқарас	1142
274	Сейткамалова А.К. Тәрбиеленушілер арасындағы агрессияның алдын-алу тәсілдері	1146
275	Толеуханова А.Д. Инклюзивті мәдениет зерттеулеріндегі әдіснамалық тұғырлар	1149
276	Турекулова Н.А. Бастауыш білім беру арқылы нашар еститін оқушылардың экологиялық сауаттылығын арттыру	1153
277	Болат Б.Қ. Жасөспірімдердің салауатты өмір салтын дене тәрбиесі арқылы қалыптастырудың маңызы	1155
278	Бейсенбаева Ж.Н. Жасөспірімдердің кәсіби өзін-өзі анықтауын психологиялық-педагогикалық қолдаудың ерекшеліктері	1159
279	Мендигереева Д.А. Студенттердің өмірлік құндылықтары мен денсаулыққа көзқарасының психологиялық аспектілері	1162
280	Шарапатова Р.Ж. Девиантты мінез-құлықты жасөспірімдер типологиясын талдау	1167
281	Жақыпбекова З.Ж. Мектеп жасындағы жасөспірімдердің өзін-өзі реттеу мәселелері	1171
<p>4-секция: Заманауи педагогтің кәсіби дамуындағы құндылықтық тәсілдеме 4-секция: Ценностный подход к профессиональному развитию современного педагога 4-section: Value-based approach to the professional development of the modern teacher</p>		
282	Абдукаримов Н.А. Педагогические принципы совершенствования уроков физического воспитания для учащихся начальных классов	1176
283	Куттибекова Г.Т. Организация процесса начального образования на основе передовых современных педагогических технологий	1179
284	Абилова Г.О. Заманауи педагогтың кәсіби дамуында педагогикалық вебинарлардың рөлі	1182
285	Ибадуллаева С.Ж., Кожаберженова А.Т. Биология пәні негізінде жоғары сынып оқушыларына экологиялық білімді қалыптастырудың маңыздылығы	1187

286	Есенова Н.Е. Оқыту процесіндегі рефлексияның мұғалімнің кәсіби мәдениетін қалыптастырудағы маңызы	1191
287	Жакыпбекова А.Т., Зулпукарова Д.И., Сманова Н.Т. Ценности профессиональной деятельности будущих молодых учителей	1195
288	Игибаева А.К., Акилтаева Н.К Некоторые аспекты подготовки будущего педагога в условиях вызовов современного социума	1199
289	Асылбекова М.П., Таңатарқызы Г. Болашақ педагог-психологтердің метақұзіреттілігін дамытудың теориялық негіздері	1204
290	Койшыманова А.М., Атемова К.Т. Цифрлық трансформация жағдайында педагог-психологтарды оқушылардың мобильдік тәуелділігін алдын алуға даярлау	1208
291	Шакаримова К.К., Сламбекова Т.С., Хасан А Цифрландыру дәуіріндегі болашақ педагог-психологтың кәсіби имиджі: ғылыми-теориялық аспектілері	1212
292	Toleubekova R.K., Talpakova M.Z. Formation of corporate competencies of teachers based on a value approach to professional development	1219
293	Сламбекова Т.С., Байсарина Ж.С. Болашақ педагогтерді оқушылардың бос уақытын ұйымдастыруға дайындау	1224
296	Нұрқасымова С.Н., Толекенова Л.А., Нұрланқызы Г. Сараланған тапсырмалар арқылы білім алушылардың физикалық есептерді шешу біліктерін қалыптастыру	1229
297	Айкинбаева Г.Қ., Таукибаева Ш.Ж., Жылқыбаев К.Д., Шериязданов Б.Р. Жеке тұлғаның дамуына ұлттық құндылықтар мен дәстүрдің әсері	1235
298	Ботабаева А. Е., Қажатбек С. Оқушылардың әлеуметтік-құқықтық жауапкершілігін дамытудың маңыздылығы	1240
299	Истомина Н.С. Интеграция ценностей программы «Адал азамат» в профессиональную деятельность педагога	1243
300	Шангереева С.А., Албытова Н.П. Аксиологические основы профессионального развития будущих педагогов в высшем образовании	1247
301	Торebaева Г.Р., Бельгибаева Г.К., Yucel Gelislli Педагогикалық колледждің білім беру жүйесінде геймификация технологиясын қолдану арқылы студенттердің кәсіби құзыреттілігін дамыту	1254
302	Албытова Н.П. Білім беру ортасының белгісіздігі жағдайында оқытушының кәсіби бірегейлігін құндылық-мағыналық реттеу	1260
303	Шолпанқұлова Г.К., Ақын А.К. Болашақ педагог-психологтердің гендерлік мәдениетін дамытудың педагогикалық шарттары	1264
304	Ахунова У.О. Музыка как инструмент формирования эмоциональной и социальной компетентности учащихся	1269

305	Нұралы С., Фейзулдаева С.А. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерінің әдістемелік тілдік құзыреттілігін қалыптастыру мәселесі	1272
306	Темірхан А.Е., Мухметова Р.Ж. Оқушылардың оқу мотивациясын арттырудағы smart мақсаттардың рөлі	1276
307	Кишибаева Д.Ж., Оңғарбаева Ж. Педагогтың білім беру мазмұнын жаңарту жағдайындағы кәсіби дамуы	1279
308	Polatova A.N., Mamurbekova Z.U. Future perspectives of scientific research in the field of higher education	1284
309	Абдалинова А.Б. Воспитание патриотизма учащихся через внеурочную деятельность: педагогико-психологические основы и практические подходы	1288
310	Темирханова К.Ш. Когнитивтік әдістер – болашақ мектепке дейінгі ұйым педагогтерінің ғылыми-коммуникациялық дағдыларын дамытудың құралы	1292
311	Байменова Б.С., Медей М. Бастауыш сынып оқушыларының өзін-өзі реттеу дағдысын дамыту	1294
312	Кадырова Ж.Д. Жоғары сынып оқушыларының тұлғалық дамуындағы құндылыққа негізделген кәсіби бағдардың рөлі	1298
313	Ибрайханова А.Е. Болашақ бастауыш сынып мұғалімдерін оқушылардың оқырмандық сауаттылығын қалыптастыруда отбасымен жұмыс істеуге даярлаудың әдістемелік жүйесі	1303
314	Нұрланқызы Д. Жеткіншек жастағы оқушылардың қазіргі білім беру жүйесіндегі оқу мотивациясының ерекшеліктері	1306
315	Кәрімова А.Е. Ғылымаралық коммуникация жағдайындағы жоғары мектеп педагогикасы: қазіргі жай-күйі мен даму перспективалары	1311
316	Загородская В.С., Мичирова Р.Р. Ценностный подход в педагогическом сопровождении классных руководителей как условие профилактики конфликтов среди обучающихся	1319
317	Темиргалиева А.Б. Аксиологический вектор цифровизации начального образования: развитие профессиональной компетентности педагога-эксперта	1323
318	Байзакова З.Е. Мектеп жасына дейінгі балаларда еңбек әрекеті арқылы «Адал азамат» құндылықтарын қалыптастыру	1326
319	Серік М. Мектеп жасына дейінгі балалардағы буллингке әсер ететін әлеуметтік-мәдени факторлар	1330
320	Lyu Y. A value-based approach to the professional development of the modern physical education teacher	1334
321	Abiltayeva A. An axiological approach to the development of environmental competencies of students of pedagogical fields	1339
322	Төреханова Е.С. Мұғалімнің эмоционалдық интеллекті және көшбасшылық қабілеті	1342

323	Абдуллаева Г.С., Баймұрза А.А. Музыка сабақтарында жасанды интеллектті қолдана отырып, оқушылардың эстетикалық және эмоционалдық құндылықтарын арттыру	1346
324	Айдархан М.А., Халикова Н.С. Жыраулар поэзиясын оқытуда герменевтикалық талдауға үйретудің тиімді жолдары	1349
325	Айдарханова Н.Т. Үздіксіз білім беру жағдайындағы педагог тұлғасының кәсіби дамуының өзектілігі	1353
326	Мағзумова З.Н. Жаһандық педагогикалық трендтер контекстінде болашақ мектеп директорларының көшбасшылық дағдыларын дамыту	1357
327	Муханбеткалиева М.Т. Цифрлық білім беру ортасында жасөспірімдердің құндылық бағдарын дамыту: жасанды интеллект мүмкіндіктері	1363
328	Есимова А.Б. Балалар арасында буллингтің алдын алу жолдары	1368
329	Рүстембекова А.Ғ. Әдебиеттік оқу үдерісінде бастауыш сынып оқушыларының гуманистік қарым-қатынас мәдениетін дамыту	1372
330	Тажединова А.Д. Болашақ педагогтердің кәсіби лидерлік дағдыларын дамытудың педагогикалық алғышарттары	1377
331	Әскербек А.Қ., Мурзина С.А. Функционалдық сауаттылықты дамытудағы мұғалімнің кәсіби рөлі мен педагогикалық құзыреттілігі	1381
332	Бекзат А.Б., Ералин Қ.Е., Саймбетова Ж.Т. Кәсіби дизайнерлердің мәдени құзыреттілігін қалыптастырудағы этнодизайн қағидаттарының рөлі	1385
333	Шалабаева Ж.С., Ережепова Б.Т., Серикханқызы А., Сұлтанқызы Р.А., Қайратқызы Д. Бастауыш сынып оқушыларына математика сабағында топтық жұмыс арқылы ынтымақтастығын қалыптастыру ерекшеліктері	1389
334	Гафиятуллина Н.Б. Формирование готовности будущих учителей начальных классов к профилактической работе с младшими школьниками	1393
335	Куандыкова Э.К., Глеубергенова К.А. Карменова Н.Н., Зиявдинова А. К. Сравнительный анализ отечественного и российского опыта практической направленности школьной географии	1397
336	Данабекова Д.А., Ақитбаева Н.К. Психолого-педагогические подходы к интеграции обучения в системе школьного образования РК	1402
337	Дауенова М., Ақитбаева Н.К. Қазіргі жағдайда жасөспірім тұлғасының дамуына элеуметтік-мәдени ортаның әсері	1407
338	Сералы Ә.Е., Ильясова Г.У. Химия пәнін оқытуда білім алушылардың танымдық белсенділігін арттыру	1411
339	Сағындықова А.Т., Есмаханова Г.А.	

	Мектеп жасына дейінгі балалардың эмоциялық тұрақтылығын қалыптастыруда ертегі терапиясының маңызы	1416
340	Уайсова К.Т. Болашақ бастауыш білім педагогтерін театрландыру әдістері негізінде оқушыларды оқытуға даярлаудың педагогикалық шарттары	1420
341	Медеубаева К.Т., Сейтенова С.С. Инновациялық білім беру жағдайында студенттердің күзiреттiлiгi мен оқу мотивациясын дамытуға геймификацияның ықпалы	1425
342	Мурсалиева А.К. Бастауыш мектеп оқушыларының оқу мотивациясын ынталандыру және басқару	1429
343	Алимулова А.С. Дене тәрбиесінде волейболдың маңызы	1434
344	Zhamalbek A. Ethical and legal boundaries of pedagogical discourse: mechanisms for preventing aggressive speech acts as the foundation of a teacher's professional culture	1438
345	Есеналиева Н. Химия сабақтарында цифрлық технологияларды қолданудың тиімділігі	1441
346	Жұмабек Ұ.Ә., Убайдулла Ж.С. Мұғалімнің кәсіби шеберлігін дамыту	1446
347	Таурбекова А.С. Болашақ мұғалімдерді бастауыш сынып оқушыларының оқу сауаттылығын дамытуға бағытталған педагогикалық технологияларды тиімді қолдануға даярлау	1450
348	Атышева Б.Б., Zhalel A. Болашақ биология мұғалімдерінің кәсіби-шығармашылық құзыреттілігін экологиялық ойлаумен ұштастыра дамыту жолдары	1455
349	Ахмаджанова Д.С. Бала тәрбиесінде ұлттық құндылықтарды қолданудың маңызы	1459
350	Кожгельдиева С.С., Қожабаева А.А. Бастауыш сынып оқушыларының сыни ойлау ерекшеліктері	1465
351	Сейтова Ж.Ә. Болашақ әлеуметтік педагогтардың өзін-өзі реттеу негізінде әлеуметтік интеллектісін қалыптастыру	1472
352	Абдрасилова Г.Л., Атемова К.Т. Оқушылар прокрастинациясының алдын-алу: педагог-психолог даярлығындағы құндылықтық басымдық ретінде	1479
353	Асантаева Ұ.С. Балалардың музыкалық білімін бағалаудың тиімділігі	1484
354	Булатбаева А.Ә., Иманбекова Б.І., Болатов А.М Білім беру ұйымдарында суицидтің алдын алуды ұйымдастырудағы жүйелі тұғыр	1488
355	Әшірбай А.С. Заманауи педагогтің кәсіби дамуындағы құндылықтық тәсілдеме: жүсіп баласағұн идеялары негізінде	1493
356	Жаныбекова Л.Т., Жаныбекова Р.Т., Қайырбосынқызы Ә. Влияние изучения иностранного языка на формирование профессиональных компетенций будущего специалиста	1497
357	Боранбаева Г.Н.	

	Диалог поколений: трансформация ценностных ориентаций молодых учителей и опытных наставников	1501
358	Искакова Д.А. Жеткіншектер арасындағы буллингті алдын алудағы әлеуметтік педагогтың рөлі	1506
359	Касымбекова А. Ж., Ильясова Г.У. Химияны оқытуда оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың ғылыми-педагогикалық негіздері	1510
360	Дарбаева Г.Қ. Болашақ педагог-психологтардың кәсіби дамуындағы психологиялық саулықтың құндылықтық маңызы	1515
361	Утеубаева Н.А. Формирование языковой личности современного студента в многоязычной образовательной среде: ценностный и социолингвистический аспекты	1520
362	Узакбаева А.Т., Текеев И., Рахимжанова Л.Б. Методические принципы и педагогические условия адаптивного обучения на основе интерактивного веб-приложения	1524
363	Мускина А.Н. Жас педагогтің кәсіби дамуының құндылықтық бағдарлары	1529
364	Азимов К.Э. Педагогические возможности предмета «начальная допризывная подготовка» в формировании у учащихся чувства патриотизма в условиях образования, основанного на ценностях	1534
365	Мұратқызы А. Болашақ педагогтердің кәсіби дамуында құндылық бағдарларын қалыптастыру	1539
366	Байназарова А.Б. Бала тұлғасының әлеуметтік бейімделуі отбасы тәрбиесі жағдайында	1544
367	Абенев Н.Н., Махамбетова Ж.Т. Жасөспірімдердің эмоционалдық әл-ауқатын қалыптастырудағы сынып жетекшісінің рөлі	1549
368	Аметхан Ж. Зар заман поэзиясын оқытудың тиімді әдістері	1554
369	Сайманова П.С. Оқушылардың психологиялық резиленттілігін дамытуға болашақ педагог-психологтерді даярлаудың теориялық негіздері	1559
370	Кулымбаева А.К., Нуркасинова Л.М. Білім берудегі лидерліктің құндылығы және оның қалыптасу механизмдері	1564
371	Қонысбаев Қ.Б., Жандилдина Р.Е. Дене тәрбиесінде баланың жеке тұлға қабілетін дамытуда оқытудың жаңа технологияларын енгізудің тиімді жақтары	1568
372	Курбанов А.С., Ағабек Т.С. Қазақ тілі сабақтарында әдеби мәтін мен лингвистикалық талдауды кіріктіре оқытудың тиімділігі	1572
373	Курманова С.Б., Абдрахманова Р.Р., Литовченко А.Р. Культура клипового мышления: деградация или новая форма разума?	1575
374	Курманова С.Б., Нұрғожа А.Б., Еркінқызы М Критическое мышление как условие модернизации общественного сознания в Республике Казахстан	1580

375	Сулейменова А.М. Мектепке дейінгі ұйым әдіскерінің цифрлық трансформация жағдайындағы кәсіби рөлі	1584
376	Чакенова Б.А. Халықаралық тәжірибе контексінде қазақ дәрігерлерінің ағартушылық бастамалары	1587
377	Кабылбекова Л.Б., Байдалиев Д.Д. Мектеп географиясында табиғи қауіптерді оқыту арқылы білім алушыларды адамгершілікке тәрбиелеу	1592
378	Адаменко А.В. Диагностика уровня сформированности экологической культуры студентов	1597
379	Джанабаяев К.Т., Жанабай А.А., Тұрысбек Ж.Ө. Әскери-патриоттық клуб жұмысын жоспарлау және ұйымдастыру ерекшеліктері	1600
380	Жолдасбаева Т.Ә. Қазіргі білім беру жағдайында ер балалардың азаматтық жауапкершілігін қалыптастырудың әлеуметтік-педагогикалық аспектілері	1604
381	Хачетлов К.А., Хачетлова С.М. Современные тренды в патриотическом воспитании через технологии ИИ	1607
382	Қабен Н.Ғ., Бәйдірова С.С., Ақылбекова Э.А. Бастауыш сынып оқушыларына этномәдени негіздегі патриоттық тәрбие беру	1610
383	Джабиева М.Х., Ермаков Д.С., Амантай Ж.А. Персонализированное образование: проблемы и решения (На примере учебного модуля «педагог: профессия и личность»)	1613
384	Менлибекова Г.Ж., Ниязова Г.Б. Качество образования как целевые ориентиры образовательной программы	1616
385	Асылбекова М.П., Таукелова А.Е. Цифрлық орта жағдайында студенттердің мәдени құндылықтарын дамытудың маңыздылығы	1622
386	Жумабекова Ф.Н. Цифрлық дәуірдегі заманауи педагог мамандарды даярлаудағы құндылықтарға бағдарланған тәсілдеме	1626
387	Махадиева А.К. Формирование позитивного самоотношения будущих социальных педагогов средствами активных методов обучения	1630
388	Бурдесбекова У.И. Менталды денсаулықтың көп аспектілігі мен зерттелу жолдары	1633
389	Сарипбекова А.Т. Теоретические подходы к изучению партисипативной готовности будущих педагогов	1637
390	Жандосқызы А., Кошанова М.Т. Білім беру жүйесіндегі көшбасшылық пен толеранттылық: болашақ педагог-психологтердің кәсіби даярлығындағы интеграция	1640

AN AXIOLOGICAL APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL COMPETENCIES OF STUDENTS OF PEDAGOGICAL FIELDS

Ainur Abiltayeva

970530450293@enu.kz

PhD student, Department of Pedagogy, L.N. Gumilyov Eurasian National University
Senior-Lecturer, Department of Sports Education and Coaching, Kazakh National University of Sports

Annotation. The article addresses the issue of fostering environmental values among future teachers within the framework of implementing an axiological approach in higher education. It presents the results of a quasi-experimental study aimed at identifying the dynamics of environmental value formation among students enrolled in teacher education programs. A total of 50 students participated in the study. The implementation of a series of value-oriented training sessions, incorporating professionally relevant situational tasks and practice-oriented assignments, ensured a positive shift in key indicators: the mean eco-index increased from 2 to 5 points. The findings confirm the effectiveness of integrating the axiological approach into the system of teacher preparation and demonstrate the necessity of transitioning from a knowledge-based model of environmental education to a competency-based model grounded in the internalization of values and the development of sustainable behavioral practices.

Keywords: ecological values, ecological culture, axiological approach, education for sustainable development.

Higher education institutions play a distinctive role in shaping students' consciousness and value orientations, as universities and institutes educate future professionals who will be required to make responsible decisions. In this regard, the development of an individual's environmental culture acquires the status of a state educational standard, and a high level of environmental culture should, in the near future, become an essential qualification criterion for any graduate specialist. The structure of environmental culture is commonly described as comprising four interrelated and interpenetrating components: cognitive, emotional-aesthetic, value-semantic, and activity-based [1]. At present, particular attention must be given to the prospects for addressing the problem of environmental education. Failures within environmental education systems are largely associated with specific worldview-related difficulties. Erroneous value orientations that promote unlimited exploitation of the natural environment constitute one of the most significant causes of the ecological crisis [2].

A review of the literature has revealed that insufficient teacher preparation in the field of environmental education often results in the inappropriate use of the terms "ecological" and "ecology," as well as substantial discrepancies in understanding the goals, objectives, content, and methodology of environmental education [3]. The axiological approach in education is still in the process of conceptualization and is developing alongside the disciplines that substantiate it—axiology and pedagogical axiology [4]. The categories of "value," "value-based attitude," "value orientations," and "value dispositions" constitute its fundamental conceptual framework [5].

Currently, an intensive scientific and theoretical foundation is being developed to support the implementation of axiological and ecological approaches. Educational practitioners typically construct their professional activity on the basis of several interrelated and complementary approaches, thereby enhancing the educational potential of the learning process and underscoring the need for theoretical reflection on the essence of the eco-axiological approach [6].

The integration of environmental competencies into educational programs necessitates the transformation of teaching and learning methods in order to shift from knowledge-based education to competency-based education. From this perspective, teachers should no longer function merely as transmitters of knowledge but rather as catalysts for the acquisition of environmental competencies [7]. Therefore, achieving environmental and sustainable development goals requires particular attention to teacher preparation and intensified efforts to integrate education for sustainable development into teacher education programs.

Research Methods

The study was organized as a quasi-experimental pedagogical intervention employing a pre-test/post-test design. Its purpose was to identify the dynamics of environmental value formation among prospective teachers under conditions of value-oriented educational influence.

The sample consisted of 50 students enrolled in teacher education programs (two academic groups). Participants were selected using a convenience sampling strategy. All respondents were at the stage of professional formation and were undertaking training to become future teachers.

To assess the level of environmental value formation, a diagnostic questionnaire was developed. It included items aimed at identifying value-based attitudes toward nature, assessing awareness of personal responsibility for environmentally responsible behavior, willingness to modify everyday habits (e.g., reducing plastic use, adopting reusable products), and understanding the relationship between environmental decisions and future quality of life.

Based on the responses, an integral indicator—the Environmental Index (Eco-Index)—was constructed to reflect the level of environmental knowledge and value orientations on a five-point scale. The index was designed using a three-component competency structure model comprising: (1) a cognitive component (knowledge), (2) a value-motivational component (attitudes and beliefs), and (3) a behavioral component (readiness and actual practices). The mean integral indicator was calculated as follows:

$$\text{Eco-Index} = \frac{\text{cognitive, value-based, behavioral components}}{3}$$

The study included three stages. Diagnostic stage. An initial survey (pre-test) was conducted. The results demonstrated a low level of environmental values among the majority of students (mean Eco-Index = 2 points). Limited awareness of the importance of reducing plastic consumption, insufficient understanding of the long-term consequences of environmentally irresponsible behavior, and a lack of connection between professional pedagogical activity and environmental responsibility were identified. Formative stage. For students who expressed readiness to enhance their environmental competencies, a series of 10 training sessions was organized. The content of the training was based on value-semantic principles, professional orientation, and practice-oriented learning. Activities included situational pedagogical tasks, case analysis, discussions, reflective practices, and weekly individual assignments. Assignments involved reading literature on environmental and sustainable development issues, watching documentary films on environmental pollution, and implementing environmentally responsible habits (e.g., replacing disposable cups with reusable ones, using eco-friendly shopping bags). Practice-oriented examples of tasks: participants choose one of three eco-strategies and apply it within 1 week, examples of eco-strategies: Zero Plastic Week, Eco Influence Week, Green Energy Week. Particular emphasis was placed on integrating environmental values into future professional teaching practice. Control stage. Upon completion of the program, a post-test was conducted using the same instrument.

Results and Discussion.

A comparative analysis of the pre-test and post-test data demonstrated a positive dynamic in the formation of environmental values. The mean Eco-Index increased from 2 points prior to the program to 5 points following the training series (Figure 1).

The following changes were identified: increased awareness of personal responsibility for environmental behavior; the development of a stable understanding of the impact of everyday actions on environmental futures; enhanced readiness to implement sustainable habits in practice; and recognition of the teacher's role as a transmitter of environmental values. Particularly significant changes were observed in issues related to plastic reduction and sustainable consumption.

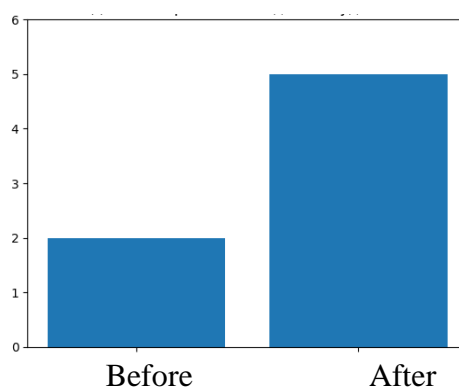

Figure 1. Dynamics of Eco-Index growth among students.

The findings confirm that fostering environmental values among future teachers requires not only information delivery but also value-oriented pedagogical influence. The low Eco-Index observed at the diagnostic stage indicates that traditional instruction does not ensure sufficient internalization of environmental values. Environmental issues tend to be perceived by students as abstract and external to their professional identity. The inclusion of professionally relevant situational tasks enabled the linkage of environmental issues with future pedagogical practice, transforming knowledge into personally meaningful content and shaping behavioral dispositions through practical action.

The increase in the Eco-Index from 2 to 5 points indicates the effectiveness of integrating a value-based approach, reflective methods, and practice-oriented assignments into the educational process. Of particular significance is the fact that change occurred not only at the cognitive level but also at the level of behavioral practices. This confirms that sustainable formation of environmental competencies is achievable through the integration of knowledge, beliefs, and practice.

Thus, the results substantiate the expediency of incorporating systematic training modules aimed at developing environmental values into teacher education programs. The implementation of the axiological approach within university educational activities should be directed toward enhancing the effectiveness of environmental education and fostering overall environmental awareness and culture.

Based on the findings, the following recommendations can be proposed:

- The introduction of environmentally oriented disciplines into higher education curricula to ensure continuity in the development of environmental knowledge, skills, competencies, and their transformation into stable convictions and value orientations;
- The ecologization of general education disciplines, including psychological and pedagogical subjects, contributing to the objectives of environmental education;
- The application of an interdisciplinary approach in specialized subjects, taking into account the profile of basic university training, thereby establishing a foundation for enhancing the environmental literacy and awareness of future professionals.

In conclusion, the formation of environmental competencies should also be grounded in the axiological approach, which enables the identification of socially significant values relevant to contemporary environmental education and the determination of mechanisms for internalizing universal human values and applying value orientations in behavioral practice.

Reference

1. Dzyatkovskaya E.N., Shlyonova V.M. Axiological opportunities of environmental education in the context of a unified educational space // Education Management: Theory and Practice. – 2024. – No. – 11-2 (91). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/aksiologicheskije-vozmozhnosti-ekologicheskogo-prosvescheniya-v-usloviyah-edinogo-obrazovatel'nogo-prostranstva> (accessed:10.02.2026).
2. Niyazova A.A., Ametova F.I. A technological model of continuous socio-environmental education of students in the context of a general education school // Pedagogy. Issues of Theory and Practice. – 2025. – No. 8. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tehnologicheskaya-model-nepreryvnogo-sotsialno-ekologicheskogo-obrazovaniya-obuchayuschihsya-v-usloviyah-obscheobrazovatel'noy> (accessed:09.02.2026).
3. Asafova E.V. An axiological approach to the development of students' environmental culture at a university // Bulletin of Kazan Technological University. – 2009. – No. 3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/aksiologicheskii-podhod-k-razvitiyu-ekologicheskoy-kultury-studentov-v-vuze> (accessed: 12.02.2026).
4. Permyakova N.E. Implementation of the ecological-axiological approach in education // Modern Higher School: Innovative Aspect. – 2010. – No. 3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/realizatsiya-ekologo-aksiologicheskogo-podhoda-v-obrazovanii> (accessed:12.02.2026).

5. Imara K., Altinay F. Integrating Education for Sustainable Development Competencies in Teacher Education // Sustainability. – 2021. – No. 22. Art.12555.DOI:10.3390/su132212555.
6. Leshchun A.V. An axiological approach in shaping eco-friendly behavior in older preschool children / A.V. Leshchun // Vestsi BDPU. Ser. 1, Pedagogy. Psychology. Philology. – 2023. – No. 4. – P. 42–46.
7. Dzyatkovskaya E.N., Pustovalova V.V., Dlimbetova G.K. “GREEN” SCHOOL: What should be taught? // Domestic and Foreign Pedagogy. – 2023. – No. 2.URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zelenaya-shkola-chemu-uchit>

МҰҒАЛІМНІҢ ЭМОЦИОНАЛДЫҚ ИНТЕЛЛЕКТІ ЖӘНЕ КӨШБАСШЫЛЫҚ ҚАБІЛЕТІ

Төреханова Елназ Серікханқызы
elnaztorehanova@gmail.com

«Бастауыш білім беру» БББ1-курс студенті, Alikhan Bokeikhan University, Семей, Қазақстан.

Аннотация. Мұғалімнің эмоционалдық интеллекті мен көшбасшылық қабілеті қазіргі білім беру тәжірибесінде маңызды рөл атқарады. Зерттеулер бойынша, дамыған эмоционалдық интеллект мұғалімге сыныпта психологиялық қауіпсіз орта қалыптастырып, оқушылардың қобалжуын азайтуға, сенімді қарым-қатынас пен сабаққа белсенді қатысуды қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Ғалымдардың пікірінше, эмоционалдық интеллект құрылымында көшбасшылыққа қатынастарды басқаруға (ынталандыру, ықпал ету, өзгерістерге қолдау көрсету, шиеленістерді реттеу) қабілеттер жатады. Тақырып аясында мұғалімнің эмоцияларын тану мен реттеу қабілеттерінің көшбасшылық сапаларымен байланысы зерттеліп, кәсіби біліктіліктегі олқылықтар анықталып, оларды жою жолдары қарастырылады.

Annotation. The emotional intelligence and leadership ability of a teacher play an important role in modern educational practice. According to research, developed emotional intelligence allows the teacher to create a psychologically safe environment in the classroom, reduce students' anxiety, provide trusting communication and active participation in the lesson. According to scientists, in the structure of emotional intelligence, leadership includes the ability to manage relationships (motivate, influence, support changes, regulate tensions). Within the framework of the topic, the relationship of the teacher's ability to recognize and regulate emotions with leadership qualities is studied, gaps in professional qualifications are identified and ways to eliminate them are considered.

Түйін сөздер: Эмоционалдық интеллект, мұғалім, көшбасшылық, педагогикалық құзыреттілік, кәсіби дамуы, сыныптағы психологиялық климат, эмоцияны басқару, мотивация, педагогикалық тренинг, кәсіби күйзеліс

Keywords: Emotional intelligence, teacher, leadership, pedagogical competence, professional development, classroom psychological climate, emotion regulation, motivation, pedagogical training, professional burnout

Қазіргі білім беру жүйесінде мұғалім тек білім беруші ғана емес, сонымен қатар тәрбиеші, ұйымдастырушы, коммуникатор және көшбасшы ретінде қарастырылады. ХХІ ғасыр дағдылары аясында эмоционалдық тұрақтылық, әлеуметтік икемділік және көшбасшылық қабілет педагог тұлғасының кәсіби құзыреттілігінің маңызды компоненттеріне айналды. Әсіресе инклюзивті білім беру, цифрлық трансформация, оқушылардың психологиялық күйзелістерінің артуы жағдайында мұғалімнің эмоционалдық интеллекті (EQ) ерекше маңызға ие болуда.

«Эмоционалды интеллект» терминін ғылымға екі американдық психологтар Питер Саловей мен Джон Майер 1990 жылдары енгізген. Олар эмоционалды интеллекттің алғашқы моделін бірінші болып ұсынды. П. Саловей мен Дж. Майер эмоционалды интеллектті «өз эмоцияларын және басқалардың эмоцияларын тану және түсіну, сондай-ақ бұл ақпаратты ойлау мен әрекет етуде пайдалану қабілеті» деп түсіндірді. Дэниел Гоулманның 1995 жылы жарық көрген «Эмоционалды интеллект» атты еңбегі бестселлерге айналды. Сонымен қатар академиялық және танымал әдебиеттерде қызу талқыланатын тақырып болып қала береді. Д. Гоулман эмоционалды интеллектті кәсіби табыстың негізгі факторларының бірі деп қарастырып, оның көшбасшылықпен тығыз байланысты екенін дәлелдеген. [1]
Эмоционалды интеллект теориясын бірнеше модель арқылы түсіндіруге болады: